

דף צי. ומייבו ליתן ארבע מאות זוז. נ"ל בס"ד טעם
לסך זה, דאורח גשים הוא שלא ילכו בגלוי הראש,
לכן זה שפרע ראשה הסיר והעביר ממנה אורח ודרך גשים,
לכן מייבו ח' זוז כמנין גשים. ועוד נ"ל בס"ד טעם לזה,
כי ידוע שיש בקליפה ח' שערות בראש, הן בזכר הן בנקבה,
כמנין שק, ולכן כתב רבינו מהרש"ו ז"ל בשער רוח"ק
וה"ל, כשהאדם משיס שק על מתנים, גורם חשית כח
באוחס ח' שערות של הקליפה, שהם כמנין שק, וגם
שהם דומים לשק כי השק מן השערות נעשה, עכ"ל ע"ס,
ובזה מובן הטעם שפיר, כיון שזה פרע ראש האשה הישראלית
בשוק, וגילה שערות ראשה, הגביר אותם שערות דקליפה,
שהם כמנין שק, ולכן קנסו בארבע מאות כמנין ש"ק :

רבי צדוק הכהן – שיחת מלאכי השרת פ"ג

[כ] ויש להוסיף ביאור על זה, כידוע וכמו
שכתב הרשב"ם [פסחים קט, א] כי דרך רז"ל
בש"ס לתפוס מספר שלש מאות לגוזמא, וכן
הם הגוזמאות שזכרו רז"ל [חולין ז, ב] שדברי
חכמים בשלושה מקומות תפוח גפן ופרוכת.⁴⁸
ושמעתי כי שלש מאות היא הגוזמא היותר
גדולה בעולם הזה, כי מספר ה'ת' אינו מזה
העולם אלא מעולם הבא, ועד ה'ש' מספרי
העולם הזה, והוא דבר עמוק בחכמה. וקצת
ביאורו בפשוט כמו שאיתא בירושלמי פ"ק
דסנהדרין בטעם 'אמת', 'א' ראש, ראש
האותיות, 'מ' אמצען, 'ת' סופן, לומר אני
ראשון ואני אחרון כו'. וכמו שנתבאר לעיל כי
האמת הוא מה שהוא קיים לעד, ועל זה מורה
ה'ת' שאני אחרון. אבל מה שאינו קיים לעד לא
הגיע עד מדרגת אות ה'ת', שהוא מורה על
האחרית והקיום באחרית. כי בריאת העולם על
ה'ת' שהיא האחרית, והאחרית היא עולם
האמת. אבל האי עלמא דשיקרא אינו מגיע עד
האחרית, ולכן עד ה'ת' הוא רק בעולם האמת,
אבל בדמיון הגוזמות רק עד מספר היותר גדול
מן האותיות המספריות שבו והוא ה'ש'. [ובזה

רבינו בחיי פרשת לך-לך בראשית טו, יג
ארבע מאות שנה. טעם המספר הזה בגלות
מצרים לא נודע, ואחת ממפרשי התורה אין
מגיד ואין משמיע בזה דבר.

אמנם אם תדקדק תמצא כי המספר הזה
נזכר ברוב המקומות אצל עין הרע, כי "עין
רע" מספרו ארבע מאות, ואות תי"ו תכלית כל
האותיות, וכן עין הרע תכלה הכל, ולפי שנתוסף
באברהם אות ה"א שהיא מדת הדין, לכך שלטה
בו עין הרע שהוא מכח הדין שנגזר על זרעו
להשתעבד ארבע מאות שנה, כמספר עי"ן הר"ע
לפי ששלטה בו עינו של שטן, וזהו שאמר:
ידוע תדע כי גר יהיה זרעך, כלומר זרעך הנולד
מבין שני ההי"ן שהם מדת הדין, ושלטה בו
עין הרע שהוא מכח הדין, לכך: ועבדום וענו
אותם ארבע מאות שנה.

וכן תמצא בעפרון החתי שהיה לו עין הרע,
וכן עפרו"ן בגמטריא עי"ן ר"ע, כמו שהזכיר
ארבע מאות, וכן תמצא בעשו המתפרנס ממדתו
של יצחק שהוא מדת הדין שהיה לו עין רע,
ודרשו רז"ל: (ב"ר עו, ח.) (בראשית לב, יז.) "ורוח
תשימו בין עדר ובין עדר", למה אמר יעקב כן,
כדי להשביע עינו של אותו רשע, וכתוב בו:
וארבע מאות איש עמו.

ומצאתי בכראשית רבה: (ב"ר עו, ד.) (דניאל
ז, ח.) "ואלו עיינין כעיני אנשא בקרנא דא", זו
מלכות אדום הרשעה, שהיא מכנסת עין הרע
בממונו של אדם.